

GEHEIM

Geheim deel van het verslag van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water d.d. 4 juni 2018 in het Provinciehuis van Utrecht

2. RUIMTE

2.1 Geheim statenvoorstel over geitenhouderijen

De heer Van Leeuwen merkt op dat dit geheime stuk ook naar niet beëdigde burgers is gezonden. Hij vraagt derhalve welke status aan dit stuk moet worden toegekend.

Hij meldt dat de SGP behoorlijk geschrokken is over het voorliggende voorstel en zich daarover overvallen voelt. In september 2017 is hierover uitgebreid gediscussieerd. Het advies van GS was toen dat het nog te vroeg was om te komen tot een stop voor geitenbedrijven. Bij de stukken zijn geen nieuwe argumenten geleverd om deze stap alsnog te zetten. Ook het advies van de GGD zit vol verwijzingen naar komende onderzoeken. Er is een verwijzing naar dat ene rapport waarin een relatie wordt verondersteld tussen een geitenhouderij en longontstekingen. Hoe kan het dat de gegevens van het onderzoek in de periode 14 16 pas eind juni beschikbaar komen? Had dat niet beter eerst kunnen worden afgewacht? Het enige nieuwe onderzoek is het onderzoek in bijlage 4, het GGD advies waarin een onderzoek wordt aangehaald van dr.ir. Hederik. De SGP ontvangt graag nog voor de PS vergadering een uitwerking van dit onderzoek. Het lijkt zijn fractie vrijwel onmogelijk het aantal extra longontstekingen, veroorzaakt door de geitenhouderijen, zo precies te bepalen. Een betere onderbouwing is noodzakelijk. De SGP begrijpt heel goed dat de enorme groei van de geitenhouderij zorgen geeft, maar er zijn verstandiger maatregelen denkbaar dan deze vergaande stap. Er is op dit thema allerlei onderzoek gaande. De SGP pleit ervoor de uitkomsten daarvan af te wachten en pas dan als overheid in te grijpen. De overheid moet niet alleen maar uit angst bepaalde stappen nemen. De SGP pleit voor een terughoudende overheid, temeer daar de risico's onduidelijk zijn en weinig onderbouwd worden.

De heer Van Muilekom memoreert dat er in september 2017 is gesproken over de vraag of de provincie Utrecht voor geitenhouderijen een moratorium zou moeten instellen, mede omdat er onderzoeken zijn die in die richting gezondheidsrisico's veronderstellen. Afgesproken is dat er eind 2017 meer duidelijkheid zou worden geboden. Het is teleurstellend dat dat nog niet het geval is. Gelet op de onderzoeken die zijn gedaan, en het voorzorgsbeginsel, vindt de PvdA het goed dat deze stap nu wordt gezet. Voor zijn fractie staat gezondheid op nummer 1, daarbij wetend dat dit voor de sector bijzonder ingrijpend kan zijn. Toch is deze maatregel noodzakelijk.

Mevrouw Keller deelt mede dat de PvdD blij is met dit statenvoorstel. Wel is onduidelijk waarom de pluimveehouderij niet in dit onderzoek wordt meegenomen, temeer daar in het advies van de GGD wordt gesteld dat ook in de omgeving van pluimveehouderijen er een verhoogde kans is op het krijgen van longontsteking.

Mevrouw Poppe merkt op dat de SP blij is dat dit voorstel er nu eindelijk ligt. Zodra de indruk bestaat dat de volksgezondheid gevaar zou lopen, door welke vorm van veehouderij ook, moet de provincie daar actie op ondernemen. De overheid is verplicht zich aan het voorzorgsprincipe te houden en de bevolking niet onnodig te belasten.

De heer Van Déun wijst erop dat alle landbouw per definitie schade toebrengt aan de gezondheid van mensen, gelet op de uitstoot van fijnstof. De PVV maakt zich zorgen over de gezondheid van de mensen. In de stukken wordt gesproken over een onderzoek uit 2013. Daaruit blijkt in feite geen causaal verband tussen de geitenhouderij en longontstekingen. Er is alleen een statistisch verband waarneembaar en dat maakt de afweging moeilijker, temeer daar er binnen een maand een ander rapport komt over de periode 2013 tot nu. Beter is het daar op te wachten alvorens nu stappen te zetten. Voorkomen moet worden dat er voor deze sector overhaaste beslissingen worden genomen. Hij vraagt GS een maand te wachten.

Mevrouw Koelwijn merkt op dat het gaat om een voor de geitenhouderij ingrijpend besluit, dat zeker economische consequenties zal hebben. Dat mag men niet vergeten. Tegelijkertijd merkt de GGD op dat gezondheidsrisico's rondom de geitenhouderijen in deze provincie niet zijn uit te sluiten. Het CDA ondersteunt op grond daarvan dit voorstel maar geeft mee om conform de provincie Gelderland in termijnen – bv. jaarlijks – te bezien of het moratorium overeind moet blijven of dat dit kan worden aangepast.

De heer De Heer constateert dat er hier sprake is van een groot dilemma. De ChristenUnie kan zich een besluit hierover wel voorstellen, maar vraagt wel aandacht voor zorgvuldige communicatie, gelet op het feit dat dit besluit voor de doelgroep heftig en ingrijpend is. Voorliggend statenvoorstel is erg technisch-juridisch ingestoken maar in de communicatie naar de doelgroep moet veel duidelijker worden onderbouwd waarom een dergelijk besluit – wanneer dat door PS wordt genomen – nodig is.

De heer Eekels merkt op dat ook 50PLUS dit een groot dilemma vindt, nl. volksgezondheid versus de industrie. Ook zijn fractie stelt voor te wachten op de nieuwe onderzoeksresultaten, met name omdat het begrip longontsteking in het vorige rapport niet wordt gedefinieerd. Er zijn meerdere soorten longontstekingen en wellicht zegt het nieuwe rapport daar iets over. De maatregelen kunnen vervolgens gericht op het soort longontsteking worden aangepast.

De heer Germ's vindt dit eveneens een lastige kwestie en hij is er nog niet uit. Het is richting geitenhouders een fors dilemma temeer daar de gegevens nog niet compleet zijn. Wanneer er in de volgende PS vergadering een moratorium wordt afgekondigd, dan is dat vrij onomkeerbaar. Hoe groot zijn de risico's? De VVD vindt ook gezondheid erg belangrijk en hecht aan het voorzorgsbeginsel. Hij wacht de beantwoording door de gedeputeerde eerst af.

De heer Overkleeft vindt dit eveneens een lastig besluit met grote gevolgen voor de sector. Vanuit het voorzorgsbeginsel is zijn fractie wel van mening dat dit nu de beste oplossing is. Hij sluit zich aan bij de ChristenUnie en het CDA dat er met de sector zo goed mogelijk moet worden omgesprongen.

Gedeputeerde Maasdam memoreert dat er in september 2017 op verzoek van de PvdA uitgebreid is gesproken over de geitenhouderijen, ook over de stappen die elders in het land zijn genomen zoals in Gelderland. Op dat moment was er naar het oordeel van GS nog onvoldoende reden om het besluit te nemen om uitbreiding dan wel vervanging van geitenhouderijen tegen te gaan. Afgesproken werd te monitoren of de maatregelen in Brabant en Gelderland zouden leiden tot meer geitenhouderijen in Utrecht en na te gaan hoe een en ander in Utrecht zou gaan uitwerken. Om die reden heeft zij de GGD gevraagd onderzoek te doen. Helaas heeft dat onderzoek wat langer geduurd maar de resulta-

ten zijn nu beschikbaar. De GGD drukt de provincie op het hart om van het voorzorgsbeginsel uit te gaan, gezien de feiten en de kennis die nu voorhanden zijn. Het voorzorgsbeginsel betekent dat er geen risico's worden genomen. Nu is nog niet bekend wat de oorzaken zijn. Er wordt nog geen causaal verband geconstateerd tussen geitenhouderij en longontstekingen, maar wel een statistisch verband. Het motto is: "beter safe dan sorry", dus het advies is maatregelen te nemen om te voorkomen dat mensen in een straal van 1,5 tot 2 kilometer belast worden.

De pluimveehouderij wordt in dit kader niet meegenomen omdat de causale verbanden voor die sector wel bekend zijn waardoor gerichte maatregelen mogelijk zijn. Voor de geitenhouderijen geldt nu nog het voorzorgsbeginsel. Terecht gaven partijen aan dat er binnenkort een nieuw onderzoek wordt afgerond. De resultaten worden eind juni verwacht en hebben betrekking op de huisartsgegevens na 2013. In alle vertrouwen kan zij nu al melden dat de relatie tussen longontstekingen en geitenhouderij ook in de jaren 2013-2018 gelegd kan worden. In die zin verwacht zij ook niet dat voorliggend advies zal veranderen. De provincie Utrecht richt zich in nu tot de periode 2020. Op dat moment zullen ook andere onderzoeken naar buiten komen en ontstaat er meer duidelijkheid over de vraag of er sprake is van een causaal verband. Op dat moment kunnen er gerichtere maatregelen worden genomen.

Zij neemt de vraag van de ChristenUnie, om zorgvuldig met de sector te communiceren, ter harte. Het gaat hier om moeilijke besluiten, met een grote impact op de sector. Dat moet op een zorgvuldige manier plaatsvinden.

Het CDA vroeg of er jaarlijks gekeken kan worden naar het moratorium, zoals in Gelderland het geval is.

Gedeputeerde Van den Berg meent dat in die zin het Gelderse model kan worden gehanteerd. Wel moet er dan opnieuw een voorbereidingsbesluit worden genomen tot aanpassing van de verordening. Dat kan inderdaad per jaar, mochten PS daartoe willen besluiten.

De heer Van Muilekom memoreert dat de rechter altijd nagaat of de duur van een moratorium proportioneel is en of onderzoeken van de overheid binnen redelijke termijn worden opgeleverd. Hij vraagt of de voorgestelde maatregel getoetst is of deze bij de rechter stand zal houden.

De heer Germs vraagt of de provincie richting geitenhouders schadeplichtig is, wanneer de voorgestelde maatregelen worden genomen. Dat hangt ook samen met de juridische toetsing daarvan.

De heer Van Déun vraagt of de provincie ondersteuning kan bieden, wanneer geitenhouders in grote problemen komen door deze maatregelen.

Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat de maatregelen ook in relatie tot de termijn zijn getoetst op proportionaliteit, ook door de extern jurist. Het eerste halfjaar is de gemeente schadeplichtig en daarna is de provincie schadeplichtig. Ingeschat is of dat realiteit gaat worden of niet en gebleken is dat overheden in Gelderland en Brabant niet schadeplichtig zijn gesteld.

Vanuit de ruimtelijke ordening is er geen budget voor financiële ondersteuning van de sector.

Gedeputeerde Maasdam wijst erop dat de huidige situatie van geitenhouders niet wordt gewijzigd. Met de maatregelen wordt uitbreiding tegengehouden maar dat heeft geen gevolgen voor de huidige situatie. De vraag of er schade wordt geleden is h.i. dan ook niet opportuun. Wel kan er sprake zijn

van planschade, maar de ervaringen leren tot nog toe dat er dienaangaande geen meldingen zijn binnengekomen.

Voorts komt zij terug op de vraag van de SGP over de geheimhouding van dit statenvoorstel. Zij begrijpt dat dit voorstel is gedeeld met niet beëdigde burgers. Zij maakt zich daar zorgen over en vraagt de griffie dit na te gaan.

De heer Poort memoreert dat geheime stukken tot voor kort door statenleden bij de griffie konden worden ingezien. Sinds kort wordt geheime informatie achter de inlog beschikbaar gesteld, en die is – als het goed is – uitsluitend voor statenleden en commissieleden beschikbaar. Als dat niet het geval is, dan hoort hij dat graag en zal de griffie dat onderzoeken.

Hij vindt het signaal ernstig genoeg om dit apart met de heer Van Leeuwen door te nemen.

De voorzitter rondt het debat af en constateert dat de commissie adviseert hierover in PS een klein debat te voeren.